

לומר, שאם כן אפילו הנכריות לא היו מקודשות, כי הרי זה כמו "קני את וחמור" הוא, ו"קני את וחמור" לא קנה, כלומר: הנותן מתנה לאדם נולד עם עובר שבמעו אמו, שהוא כמו חמור שאינו ראוי לקנין, אין קונה אף הנולד, שהרי לא הקנה לזה בלי זה —

ואף כאן, כיון שקידש בבת אחת את הנכריות עם האחיות שהן כמו חמור שאין קידושין תופסין בהן, (11) מן הדין היה שאף הנכריות לא יהיו מקודשות.

נא-ב **אלא לאו בהכרח דאמר להו: "אחת מכב תהיה מקודשת לי"**, (1) והרי קתני: "אין אחיות מקודשות" ובהכרח שהטעם הוא משום ד"קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין", כי כל אחת מהאחיות אינה ראויה לביאה משום ספק אחות אשה. (2)

ונמצא שמן הסיפא של משנתנו, אדרבה מוכח ש"קידושין שאין מסורין לביאה" לא הוו קידושין, היפך המוכח מן הרישא.

לרבא — הסובר: "קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין" — **קשיא רישא!**

ולאביי — הסובר: "קידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין" — **קשיא סיפא!**

ומשנינן: **אביי מתריץ לטעמיה** [מפרש את המשנה כשיטתו], **ורבא מתריץ לטעמיה:**

אביי מתריץ לטעמיה, דהכי קתני: **המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת, אינן מקודשות**; **הא אם קידש "אחת מאשה ובתה", או "אחת מאשה ואחותה"**, הרי זו מקודשת, ואסורות הן לו, כי כל אחת ספק קרובת אשתו היא, ומכל מקום אחת מהן מקודשת, כי אף שקידושין אלו אינן מסורין לביאה, מכל מקום הוי קידושין.

ואולם **אם אמר: "הראויה מכן לביאה תתקדש לי"**, אינה מקודשת, שהרי אף אחת מהן אינה ראויה לו לביאה; **ומעשה נמי בחמש נשים, ובהן שתי אחיות, וליקט אחד כלכלה של תאנים, ואמר: "הראויה לי מכב תתקדש לי"**, ואמרו חכמים: **אין אחיות מקודשות ואף לא מספק.**

ורבא מתריץ לטעמיה: לא תדייק מהא דקתני: "המקדש אשה ובתה או אשה

המבואר ברישא של משנתנו! והרי הדין המבואר ברישא אינו תלוי בדין "אחת מכב מקודשת לי" שהוא משום "קידושין שאין מסורין לביאה", כי הקידושין אינם חלים משום "כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו"!?

ב. ראה בהמשך הסוגיא, שהגמרא מפרשת דאמר "כולכם ואחת משתי אחיות מקודשות לי", ודלא כמו שהגמרא אומרת עכשיו, וכתב שם רש"י שמוכרחים לפרש כן משום שהרי נאמר במשנה "כולכם".

11. לשון רש"י הוא: "והכא נמי איכא חדא דלא חזיא כלל", והעיר הרש"ש: למה כתב רש"י שיש רק אחת דלא חזיא כלל, והרי שתיהן אינן ראויות! וראה מה שיישב את דברי רש"י ב"שיעורי רבי שמואל" אות תלו.

1. "דלאו את וחמור הוא, שאם קידש זו לא קידש זו", רש"י.

2. א. צריך ביאור: כיון שהמשנה מתפרשת בהכרח באופן שאמר: "אחת מכב מקודשת לי", אם כן מה ענין המעשה שהביאה המשנה לדין

המקדש אחת מאשה ובתה, או אחת מאשה ואחותה, נעשה כמי שקידש אשה ובתה כאחת או אשה ואחותה כאחת, ואינן מקודשות — (3)

ואחותה כאחת, אינן מקודשות, ש"הא אחת מאשה ובתה, או אחת מאשה ואחותה, מקודשת", ומשום דהכי קתני:

אוסרות ודאי זו את זו אם היו קידושיהם תופסין, ולא היה בהן שום ספק, אבל באחת מאשה ובתה, אין זו אוסרת זו בודאי אלא בספק שלא היה יודע איזו מקודשת; והיינו, דאף בקידש אשה ובתה כאחת אינו אלא לדעת הסובר: קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין, רק שיותר מסתבר לומר בזה ש"קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין" מאשר ב"אחת מאשה ובתה", ושפיר שייך לומר: "נעשה וכו'", [ועדיין לשון הרשב"א צ"ע, וראה ב"קובץ הערות" שהובא באות ב שהבין לא כן].

ב. כתב ב"קובץ הערות" סימן כה אות א: "ובחידושי הרשב"א פרק ב דקידושין כתב, דאפילו למאן דאמר קידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין, הוא דוקא במקדש אחת משתי אחיות, שאינו אלא ספק איסור, אבל במקדש שתי אחיות כאחת, דהוא איסור ודאי לכולי עלמא לא הוו קידושין, אפילו למאן דלא סבירא ליה הכלל כל שאינו בזה אחר זה, ומוכח מדבריו דלהך מאן דאמר [שאינו סובר "כל שאינו וכו'"], תרוייהו מקודשות", [כלומר: שאם לא כן, ובלאו הכי אין מקום כלל לומר שיהיו שתיהן מקודשות, אם כן במה גרע המקדש שתי אחיות כאחת לענין קידושין שאין מסורין לביאה יותר מהמקדש אחת משתי אחיות, והרי בזה ובוה אין אסור אלא מספק], והוכיח מזה בדעת הרשב"א שהוא אינו סובר כהריטב"א והתוספות [שנוכרו בהערה שבתחילת הסוגיא] שזה מיהא פשיטא שאין שתיהן מקודשות. [ואולם ראה בהערה בתחילת הסוגיא, דמדברי הרשב"א מוכח בפשיטות, שהוא סובר כהריטב"א, וצריך תלמוד].

3. א. לעיל בעמוד א הקשתה הגמרא — על רבא שאמר בטעם משנתנו שהמקדש אשה ובתה כאחת או אשה ואחותה כאחת שאינן מקודשות, שהוא משום ד"כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו" — תיפוק ליה משום שקידושין שאין מסורין לביאה נינהו; ותמה הרשב"א שם: אם לא היה את טעמו של רבא, הרי לא אפשר היה לפרש כפי שהגמרא מפרשת כאן את משנתנו לדעת רבא, ש"נעשה כמי שקידש אשה ובתה וכו'", שהרי גם המקדש אשה ובתה כאחת אינו אלא משום שקידושין שאין מסורין לביאה נינהו, ולכך צריכים אנו לטעם "כל שאינו וכו'", דאז ממילא פשיטא שהמקדש אשה ובתה כאחת אינן מקודשות, ושוב אפשר לומר שפירוש משנתנו הוא "נעשה וכו'!"?

ותירץ הרשב"א בשם התוספות: "דשתיהן כאחת פשיטא, משום דאין מסורין לביאה כלל, דהא אי חלו קידושי שתייהם האחת אוסרת חברתה, וכיון שכן אין בזה ספק שאין הקידושין חלין כאחת מהן, אבל מקדש אחת מאשה ובתה או מאשה ואחותה אין זו אוסרת בודאי, אלא מספק אתה אוסרה שאין ידוע איזו מהן מקודשת".

ולכאורה הוא תמוה, שהרי הגמרא מתרצת לעיל "לדבריו דרמי בר חמא קאמר", והיינו דרמי בר חמא בהכרח סובר שאין חסרון אפילו במקדש שתי נשים כאחת; ואם כן מנין לו לרשב"א דהוא פשיטא, ומשמע שכולי עלמא מודו בזה ואפילו אביי החולק!?! ובהכרח שכוונת הרשב"א היא כלשון תוספות הרא"ש: "דהתם נמי משום שאין מסורין לביאה, והאי דפשיט ליה טפי "כאחת", משום ששתיהן

ומעשה נמי בחמש נשים, ובהם שתי אחיות, וליקט אחד בכללה של תאנים, ואמר: "הרי כולכם [הנכריות] ואחת משתי אחיות⁽⁴⁾ מקודשות לי בכללה זו", ואמרו חכמים: אין אחיות מקודשות.⁽⁵⁾

תא שמע ממשנה לקמן סד ב ד"קידושין שאין מסורין לביאה הו קידושין":

המקדש את בתו סתם, קא סלקא דעתין שאמר המקדש לאב: "אחת מבנותיך מקודשת לי", אין בנותיו הבוגרות בכלל ספק קידושין, שאין האב יכול לקדש את בתו הבוגרת.

ומשמע: הא בנותיו הקטנות בכלל ספק קידושין, ואפילו היו לו כמה בנות —

ואמאי?! והרי "קידושין שאין מסורין לביאה נינהו", שהרי כל אחת מבנותיו הקטנות ספק אחות אשתו היא, כי אין ידוע איזו מבנותיו הקטנות נתקדשה לו, ותיבתא דרבא?!

אמר לך רבא ליישב:

הכא במשנה זו במאי עסקינן: כשאין שם, שאין לו לאב אלא בת גדולה [בוגרת] אחת

"כולכם", וכתב שאין להגיה את הספרים כאן ולומר דגרסינן "אחת מכולכם" וכמו שהוכיח; ובפשוטו היה נראה שהוקשה לרש"י: מאי טעמא בתחילה אמרה הגמרא דהכוונה בסיפא היא באופן שאמר: "אחת מכולכם", ואילו השתא מפרשת הגמרא שאמר: "כולכם ואחת משתי אחיות", ומטעם זה היה רוצה רש"י להגיה את הספרים; וב"פני יהושע" פירש באופן אחר.

5. א. פירש רש"י: ומכל מקום הנכריות מקודשות, ואין זה "קני את וחמור"; ומשום דרק כשקידש את שתי האחיות כאחת עם הנכריות אז חשיב זה "קני את וחמור", אבל כאן שהאחיות אינן מקודשות משום ספק, שאינו יודע איזה קידש, ואילו היה יודע היתה היא בת קידושין, אין זה חשוב כ"קני את וחמור".

וב"שיעורי רבי שמואל" אות תלז, כתב, שאי אפשר לפרש את כוונת רש"י דלא מיקרי "את וחמור" אלא כשהאשה בעצמה אינה ראויה לקידושין, אבל אם היא בעצמה ראויה לקידושין, אלא שמקדשה באופן שאין הקידושין יכולים לחול, [וכגון] כאן שאינו מסיים את מי

ג. יש לתמוה על מה שכתב הרשב"א דבמקדש שתי אחיות כאחת הו קידושין שאין מסורין לביאה, וכעין זה כתב גם הרשב"א לבאר שיטת אב"י שמקושייתו לעיל על הכלל של "כל שאינו וכו'" נראה שהוא חולק על כלל זה, ומאידך סובר הוא קידושין שאין מסורין לביאה הו קידושין, ואם כן האין יפרש את משנתנו, למה המקדש אשה ובתה כאחת אינן מקודשות, ותירץ על פי דברי התוספות הנזכרים, דהמקדש אשה ובתה כאחת הו קידושין שאין מסורין לביאה שיותר מסתבר לומר בהם דלא הו קידושין, ואפשר דאב"י מודה בכי האי גוונא; ויש לתמוה הרי אדרבה אם מקדש שתיהן כאחת אין הקידושין גורמים לאסור את הביאה, אלא קידושי אחותה הם שמונעים את ביאתה של זו, וכסברת "המקנה" שהובאה בהערה לעיל בעמוד א, והרשב"א ותוספות הרא"ש עצמם כתבו שקידושין שאין מסורין לביאה היינו דוקא כשהקידושין גורמים את איסור הביאה.

4. פירש רש"י, שלכך מפרשת הגמרא שהסיפא עוסקת באופן זה, ולא באופן שאמר "אחת מכן מקודשות לי", משום שבמשנה הרי כתוב

אלא גדולה וקטנה — **מאי למימרא**! ? והרי פשיטא שאין הבת הבוגרת בכלל הספק, שהרי אין לאביה רשות בה! ? ובשלמא אם המשנה עוסקת במי שיש לו כמה בנות בוגרות, אם כן יש לומר שהחידוש הוא: הא קטנות דומיא דבוגרות כל אחת מהן ספק מקודשת וללמדנו ש"קידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין", אך לפי מה שביארנו, תיקשי: פשיטא! ?

ומשנינן: **הבא** במשנה זו **במאי עסקינן**: דשויתיה הבוגרת לאביה שליח לקבל לה קידושין ממי שירצה לקדשה.⁽⁶⁾

והחידוש הוא, כי **מחו דתימא**: **כי מקבל קידושי, אדעתה דידה קא מקבל** [שמא כשקיבל קידושין בשביל בתו הבוגרת קיבל], ולא תהיה מקודשת לא הבוגרת ולא הקטנה,

ובת **קטנה** אחת, והיות והבוגרת אינה בכלל הספק לכן הבת הקטנה הבודדת מותרת, שקידושה מסורין לביאה.

ותמהינן עלה: **הא "בוגרות" קתני**, ומשמע שהיו לה כמה בנות בוגרות, ורק הן אינן בכלל משום שבוגרות הן, הא בנותיו הקטנות דומיא דבוגרות שהן כמה בנות, הרי כל אחת מהן ספק מקודשת, ואף על פי שאין הקידושין מסורין לביאה! ?

ומשנינן: **מאי "בוגרות" בוגרות דעלמא**, כלומר: כל איש שיש לו בת בוגרת, אין אותן הבוגרות בכלל ספק כשקיבל אביהן קידושין, ולעולם לכל איש אין אלא בת בוגרת אחת, וכנגדה בת קטנה אחת.

ואכתי תמהינן: **אי הכי** — שלא היו שם

מקודשות אלא מפני שקידושיו ספק ואין מסורין לביאה.

ולשונו שכתב מדרבה, דמשמע שלכן אין שתי האחיות מקודשות מדינו של רבה, סותר למה שנתבאר בתחילת הסוגיא משמו, שאף בלי דינו של רבה אין שתייהן מקודשות דכל אחת "אחות אשה" היא; וראה גם ב"שיעורי רבי שמואל" אות תלח, שהוכיח כן מדברי הריטב"א בדיבור זה בתחילת דבריו בהשגתו על הראב"ד; וכל זה סותר את המפורש בריטב"א בתחילת הסוגיא, וצריך תלמוד.

6. על פי לשון רש"י שכתב: "לקדשה לכל הבא", וראה מה שכתב הר"ן [כב ב מדפי הרי"ף] לדקדק מלשון רש"י, שזה הוא דוקא כשאמרה לה באופן זה, אבל אם סיימה לו איש פלוני, כי אז אמרינן שנתכוין לקדשה לו, וראה בטור בשם הרמ"ה, ובספר "המקנה".

הוא מקדש, ומשום כך אין חלים הקידושין], זה לא מיקרי "את וחמור", דאי אפשר לומר כן וכמו שהוכיח מדברי הרשב"א, ראה שם.

ולכן פירש בכוונת רש"י, שהיות ויכול באותה שעה לעשות הקידושין באופן שיחולו הקידושין, וכגון שהיה מפרש את מי מהן הוא מקדש, ואז הרי היו אלו קידושין המסורין לביאה, לכן אין זה "קני את וחמור" [וראה לשון הרייטב"א שבאות ב]; וראה עוד שם שנתקשה בסברא בדברי רש"י; וראה גם מה שנתקשה ה"פני יהושע" בדברי רש"י.

ב. לשון הריטב"א בזה הוא: "ואוקימנא דאמר "אחת מכס", דלא חשיב "את וחמור" אלא באומר "כולכם", דמדינא לא תפסי קדושין באחיות אף על פי שברר דבריו למי מקדש — מדרבה, אבל באומר אחת מכס, שאילו פירש למי מקדש, אפילו אחת משתי אחיות היתה מקודשת אם סימה, ולא אמרו אין האחיות

שהרי כל אחת ספק אחות אשתו היא, ו"קדושינן שאין מסורין לביאה לא הוו קידושינן" —

ומשנינן: **אפילו הכי** שאמרה לו שיהיו לו כסף הקידושינן, מסתבר שלא נתכוין לקדש את בתו הבוגרת, ומשום:

קא משמע לן, שהיות וכסף קידושי הבוגרת שלה הן, ואילו כסף קידושי הקטנה שלו הם, ודאי **דלא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה** [אין אדם מניח את מה שיש לו הנאה ממנו] ועוסק בדבר שאין לו הנאה ממנו, וודאי לא נתכוין אלא לקטנה, והרי היא מקודשת.

דלא שביק איניש מצוה דרמיא עליה, וכדכתיב [ירמיה כט ו]: "ואת בנותיכם תנו לאנשים", (7) **ועביד מצוה דלא רמיא עליה** [אין אדם מניח מצוה שמוטלת עליו דהיינו לקדש את בתו הקטנה, ועוסק במצוה שלא מוטלת עליו דהיינו קדושי בתו הבוגרת].

ותמהינן עלה: **מי לא עסקינן** במשנה זו, אף בכגון **דאמרה ליה** בתו הבוגרת לאביה כשעשאתו שליח: "קידושי יהיו לדידך" [כסף הקידושינן יהא שלך]! ? שהרי המשנה סתמא קתני, ולא חילקה בין אם עשאתו שליח ויהיו הקידושינן שלה, או שיהיו הקידושינן שלו; ובאופן זה תיקשי: למה באמת לא תהיה אף הבוגרת בכלל ספק הקידושינן, ולא תהיה אף אחת מקודשת! ?

תא שמע עוד מהמשנה דלקמן סד ב ד"קידושינן שאין מסורין לביאה הוו קידושינן":

מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים שנשאן בזו אחר זו, וילדה לו כל אחת שתי בנות, **ואמר האב: "קידשתי את כתי הגדולה**, [קא סלקא דעתין, שאמר לו המקדש: "בתך הגדולה מקודשת לי"], **ואיני יודע "גדולה" זו מה היא:**

7. א. הנה לעיל בתחילת הפרק אמר רב: "אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה" ואם כן האיך אפשר לומר שזה הוא מצוה דרמיא עליה! ?

כותיה] לא תהיה נערה בכלל הספק כיון שהיא יכולה לקדש את עצמה, וגם ליכא מצוה על האב להשיאה, [אלא דתחילת לשון רש"י משמע שהעיקר תלוי אם הוא המקדש, ואם כן בנערה שאף הוא יכול לקדשה, יש לדון].

כתב הריטב"א: "הא אפשר כשיש בה דעת ומתמצית בדבר, וכן כל היכא דליכא למיחש שמא תמאן בו; אי נמי כשהיא נערה דאיתיה ברשותיה".

ורבי עקיבא איגר בשו"ת תניינא סימן סט [הועתק בליקוטים החדשים], כתב, דמסתמת הפוסקים משמע להדיא, שאפילו אם אין לו אלא קטנות גמורות בנות יום אחד, מכל מקום אין הבוגרות בכלל, ועל זה תיקשי: הרי אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה, וראה מה שכתב שם.

והנה יעויין ברש"י לקמן סד ב שכתב שם בד"ה **דלא רמיא עליה**: "אלא שליח בעלמא הוא, והיא יש לה דעת להשיא את עצמה", ומסוף לשונו של רש"י, יש ללמוד לכאורה, שבנערה, היא הדין תלוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש לעיל מג ב אם נערה יכולה לקדש את עצמה, ולדעת ריש לקיש [דלא קיימא לן

ב. הנה לשון הפסוק הוא: "קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים"; ולכאורה צריך ביאור:

מסויימים, הרי אלו קידושין המסורין לביאה. דיקא נמי כאשר פירשנו שבתחילת הקידושין לא היה ספק: דקתני: "איני יודע", דמשמע: אני הוא שאיני יודע, ולא קתני "אין יודע" דמשמע אף לכל העולם אין יודע, ומשום שמעולם לא נתבררה מי היא המקודשת.⁽⁸⁾

ומסקינן: אכן שמע מינה כאשר פירשנו.

ותמהינן עלה: אי הכי — שהוכרו ולבסוף נתערבו — מאי למימרא [מה חידוש יש בדינו של רבי מאיר]?!?

ומשנינן: רבי מאיר לאפוקי מדרבי יוסי דאמר, כלומר: שנחלק עליו במשנה שם ואמר: "כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות" הוא בא, וטעמו הוא משום דלא מחית איניש נפשיה לספיקא [אין אדם מכניס את עצמו למצב של ספק], והיות שאם ישתכח את מי סיים המקדש יהא הדבר בספק, ודאי שלא היה מזכיר שם "גדולה", אם לא נתכוין לגדולה שבגדולות [שהיא ודאי נקראת "גדולה"].⁽⁹⁾

קא משמע לן רבי מאיר דפעמים מחית איניש נפשיה לספיקא.⁽¹⁰⁾

אם גדולה שבגדולות [הגדולה שבבנות האשה הראשונה], ואם גדולה שבקטנות [הגדולה שבבנות האשה השניה], אם קטנה שבגדולות, שהיא הרי גדולה מן הגדולה שבקטנות, כלומר: כל אחת מבנות האשה הראשונה "גדולה" היא נקראת —

כולן אסורות שכל אחת מהן בכלל "גדולה", חוץ מקטנה שבקטנות שהיא ודאי לא נתקדשה שאין שמה "גדולה", דברי רבי מאיר.

ותיקשי לרבא: אמאי אסורות הן?! והרי כיון שכמה מבנותיו בכלל הספק, נמצא ש"קידושין שאין מסורין לביאה גינהו", ולדעת רבא אין אף אחת מהן מקודשת.

ומשנינן: לא כאשר היית סבור שבלשון "גדולה" בלבד קידשה המקדש, ומתחילת הקידושין היו כמה בנות בספק קידושין, אלא הכא במאי עסקינן: כשהוכרו ולבסוף נתערבו, כלומר: המקדש בשעתו אמר: "בתך הגדולה המסוימת מקודשת לי", אלא שהאב שכח את מי סיים המקדש, וכל בת שנקראת "גדולה" היא היום בספק קידושין; ובאופן זה שהקידושין בשעתן היו

מצוה בגופו, ואילו כשמקדש לבתו הגדולה על ידי שליחות אין זו מצוה כל כך, אך מהמשך לשון רש"י לא משמע כך.

8. הסוגיא נתבארה על פי שיטת רש"י; וראה בהגהות הגאון רבי אלעזר משה זצ"ל.

9. כן נראה לבאר אליבא דרש"י; וראה "פני יהושע".

10. ראה ברשב"א שתמה על לשון הגמרא "אי הכי מאי למימרא", מאחר שרבי יוסי נחלק שם

שהרי כשם ש"קחו לבניכם נשים" היינו לבניו הגדולים שהרי אין הקטן מקדש, וביאור הפסוק הוא שיבקש לו אשה [כמבואר בכתובות נב ב], אם כן הכי נמי "בנותיכם תנו לאנשים" קאי נמי אף על הגדולות והבוגרות, ואם כן אף לקדש את בתו הבוגרת הוא בכלל המצוה!?

ויתכן שלזה נתכוין רש"י שם שהדגיש את החילוק בין קטנה לגדולה שהוא שליח בעלמא, והיינו דאם כי הכל בכלל המצוה, מכל מקום כשמקדש אשה לבתו הקטנה חשיב שעושה

הרי זה האחד חולץ לשתיהן, שהרי אין ידוע מי היא זקוקתו, אבל לא ייבם אפילו אחת מהן, כי שמא אחותה היא זו שזוקקה לו, וזו שמייבם אחות זקוקתו היא, שהיא אסורה על החולץ עצמו, אף לאחר שחלץ לאחותה.

ואם היו לו שנים אחים, לא ייבמו שניהם את שתי הנשים, כי הראשון שמייבם, יש לחוש שמא אחותה היא הזוקקה לו, ונמצא מייבם את אחות זקוקתו; אלא כך יעשו:

האחד חולץ לאחת מהן תחילה, והאחד אפילו מייבם — אם ירצה — את השניה; שהרי ממה נפשך מותרת היא לו, שאם זקוקה היא לו הרי ייבמה, ואם אחותה היא הזוקקה לו, הרי לא הוא זה שחלץ לה, שתהיה אסורה אחותה עליו לאחר חליצה.

ומכל מקום אם קדמו שניהם וכןסו את שתיהן, אין מוציאים אותם מידם, שאף אם תמצוי לומר שהאחד נשא את אחות זקוקתו, הרי כשייבמה השני כבר פקע זיקה מאחותה, ואיסור שעשה — עשה, ולא קנסוהו להוציאה, היות ואין איסור אחות הזקוקה אלא מדרבנן.

וקא משמע לן: כשהיו לו שני אחים, דוקא מיחליין האחד והדר יבומי השני, וכמו ששנינו בסדר המשנה: "האחד חולץ והאחד מייבם"; אבל יבומי האחד והדר מיחליין השני — לא, ומשום דקא פגע הראשון באחות זקוקתו.

תא שמע עוד מהמשנה ביבמות שם ד"קידושין שאין מסורין לביאה הו

תא שמע ממשנה ביבמות כג ב ד"קידושין שאין מסורין לביאה הו קידושין":

מי שקידש אחת משתי אחיות, ואינו יודע איזו קידש, נותן גט לזו, וגט לזו.

ולרבה תיקשי: אמאי צריך הוא ליתן גט כלל! ? והרי "קידושין שאין מסורין לביאה גינהו", ולדעת רבא אף אחת אינה מקודשת.

ומשנינן: הכא במאי עסקינן: כשהוכרו ולבסוף נתערבו.

דיקא נמי: דקתני: "אינו יודע", ולא קתני "אינו יודע". (11)

ותמהינן עלה: אי הכי — שהוכרו ולבסוף נתערבו — מאי למימרא! ?

ומשנינן: סיפא דאותה משנה איצטריכא ליה [הסיפא שבאותה משנה, היא החידוש של המשנה]!

אחות יבמתו הזוקקה לו הרי היא אסורה על היבם, משום שהיא דומה ל"אחות אשה"; ואם היו שני אחים, וחלץ אחד מהם ליבמה [או שייבם], הרי אחותה אסורה על החולץ בלבד, ואינה אסורה על אחיו, ואף שהיא היתה אחות זקוקתו, היות וזיקת אחותה לא הותרה על ידי ביאתו או חליצתו, אלא על ידי ביאת אחיו או חליצתו.

דקתני סיפא: מת המקדש את אחת משתי אחיות ולו אח אחד, ונמצאו שתיהן זקוקות לו מספק ליבום או חליצה, שהרי אין ידוע מי היתה אשתו של האחד המת:

11. ראה לשון רש"י בד"ה אין ידוע, וראה מה שדקדק "המקנה".

באותה משנה, ראה שם, וכן תמה ה"פני יהושע".

קידושין":

שנים שקדשו שתי אחיות, קא סלקא דעתין שקידש כל אחד אחת משתי אחיות, זה אינו יודע איזו קידש, וזה אינו יודע איזו קידש — זה נותן שני גטין לשתי האחיות, וזה נותן שני גטין לשתי האחיות.

ואמאי?! והרי "קידושין שאין מסורין לביאה גינהו", ותיובתא דרבא?!

ומשנינן: **הכא נמי במאי עסקינן**: בכגון שהוכרו ולבסוף נתערבו.

דיקא נמי: דקתני: "אינו יודע", ולא קתני "אין יודע", שמע מינה!

ותמהינן עלה: **אי הכי** — שהוכרו ולבסוף נתערבו — מאי למימרא?!

ומשנינן: **סיפא** דאותה משנה איצטריכא ליה!

דקתני סיפא: אם מתו שניהם, כך הוא דינם:

אם יש לזה אח, ולזה יש אח: זה — אחיו של האחד — חולץ לשתיהן שהרי כל אחת ספק זקוקתו היא, אבל לא ייבם, כי שמא אחותה היא הזקוקה לו, ונמצא פוגע באחות זקוקתו, ואף לאחר שחלץ לאחת לא ייבם את השניה, כי היא אסורה עליו אף לאחר שחלץ לאחותה, וכן זה אחיו של השני — חולץ לשתיהן.

ואם יש לזה אח אחד, ולזה יש אחים שנים:

לאחר שחלץ לאחותה; **והשנים**: אחד מהם חולץ לאחת, ואחד אפילו מיבם אם ירצה את השניה [לאחר שחלץ היחיד, ולאחר חליצת אחיו], כי ממה נפשך מותרת היא לו, שאם יבמתו היא מה טוב, ואם אחות יבמתו היא, הרי אחיה הוא שחלץ ליבמתו, ואין זו אסורה עליו.

אם קדמו שני האחים של האחד וכנסו את שתי הנשים אחר שחלץ האח היחיד לשתיהן, אין מוציאין אותן מידם, שאף אם תאמר שהאחד פגע באחות זקוקתו, הרי כבר פקע זיקת אחותה ביבמו של אחיו, ואיסורא — דרבנן של פוגע באחות זקוקתו — דעבד עבד.

וקא משמע לן: **דוקא מיחלץ האח היחיד והדר יבומי אחד מן השנים אחר חליצת אחיו**, וכפי ששנינו: "האחד חולץ לשתיהן, והשנים אחד חולץ ואחד מייבם"; אבל **יבומי האחד מן השנים והדר מיחלץ האחד היחיד** — לא, ואפילו אם כנס יוציא, ומשום **דקא פגע בשעת יבום ביבמה לשוק** [שהיא אסורה עליו מדאורייתא], שהרי שמא זקוקה היא לאח היחיד שעדיין לא חלץ לה.

תא שמע ד"קידושין שאין מסורין לביאה הו קידושין" מהא דתני **טביומי ברייתא**:

אם היה לזה [לאחד מן השוק] **חמשה בנים** שעשו אותו שליח לקדש להם אשה, ולזה [לאחר מן השוק] **חמשה בנות**, ואמר האחד לחבירו: "אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני":

כל אחת ואחת מחמש הבנות, צריכה חמשה גיטין מכל אחד מחמש הבנים, שהרי כל אחת מהן ספק מקודשת לכל אחד מן הבנים.

האח האחד [היחיד] חולץ לשתיהן שכל אחת ספק זקוקתו היא, ולא ייבם אף אחת, כי שמא אחות זקוקתו היא, שאסורה עליו אף